

नागरी व ग्रामीण क्षेत्रातील पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांच्या सध्याच्या व्याप्तीचा आढावा घेऊन या सेवांची व्याप्ती वाढविण्यासाठी आवश्यक असलेल्या गुंतवणूकीचा अहवाल तयार करण्यासंदर्भात अभ्यासगट स्थापन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
शासन निर्णय क्र.नाग्रापु-२०१०/प्र.क्र. १८८/पापु-२२
दिनांक : २२ एप्रिल, २०१०

प्रस्तावना :

राज्यातील नागरी व ग्रामीण क्षेत्रामध्ये पाणी पुरवठा, मलनिःसारण व स्वच्छता सेवाबाबत भविष्यात घ्यावयाचे विविध कार्यक्रम व योजनांचे संदर्भात व्हिजन डॉक्युमेंट पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागाद्वारे सादर करण्यात आले आहे. यानुसार पुढील पाच वर्षांमध्ये नागरी व ग्रामीण भागामध्ये पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांची व्याप्ती व गुणवत्ता वाढविण्या बाबतचा अहवाल तयार करण्यासाठी सद्यःस्थितीत नागरी व ग्रामीण भागामध्ये पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांचा स्तर व व्याप्तीचा आढावा घ्यावयाचा आहे. या आढाव्याच्या आधारे या सेवा सुविधांचा सध्याचा स्तर व या सेवा पर्याप्त प्रमाणात नागरीकांना उपलब्ध करून देण्यासाठी कोणकोणत्या उपाययोजना करावयाच्या आहेत व यासाठी आवश्यक निधी याचा अभ्यास करण्यासाठी नागरी व ग्रामीण क्षेत्रासाठी अभ्यासगट स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती .

शासन निर्णय

नागरी व ग्रामीण भागामध्ये पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांचा सध्याचा स्तर व व्याप्तीचा आढावा घेऊन या आधारे या सुविधांचा स्तर वाढविण्यासाठी कोणकोणत्या उपाययोजना करावयाच्या आहेत व यासाठी आवश्यक निधी याचा अभ्यास करण्यासाठी नागरी व ग्रामीण क्षेत्रासाठी अभ्यासगट स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२ (अ). नागरी पाणी पुरवठा, मलनिःसारण व स्वच्छता सेवासाठी खालील प्रमाणे अभ्यासगट स्थापन करण्यात येत आहे :-

१. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई	-	अध्यक्ष
२. उप सचिव (नागरी) पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई	-	सदस्य
३. उप मुख्य लेखाधिकारी (वित्त शाखा) महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, नवी मुंबई	-	सदस्य
४. उप संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई	-	सदस्य
५. उपायुक्त, नगरपालिका प्रशासन, विभागीय आयुक्त कार्यालय (सर्व)	-	सदस्य
६. अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	-	सदस्य
७. विभागीय अधिकारी (मुख्यालय) महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई	-	सदस्य
८. अधीक्षक अभियंता, संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र, मजीप्रा, नाशिक	-	सदस्य
९. अधीक्षक अभियंता, मध्यवर्ती नियोजन, संकल्पचित्र व संनियंत्रण कक्ष, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, ठाणे	-	सदस्य सचिव

२ (ब). या अभ्यासगटाची कार्यकक्षा आणि अहवाल सादर करण्याची कालमर्यादा खालीलप्रमाणे विहीत करण्यात येत आहे :-

- अ) या अभ्यासगटाने नागरी पाणी पुरवठा, मलनिःसारण व स्वच्छता सेवांचा सध्या असलेल्या व्याप्तीचा प्रत्येक शहर निहाय आढावा घेऊन सदर व्याप्ती वाढविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना व त्यासाठी आवश्यक निधी याबाबतचा अहवाल तयार करावा.
- ब) नागरी क्षेत्रातील पाणी पुरवठा, मलनिःसारण व स्वच्छता सेवा संदर्भात आवश्यक असलेल्या माहितीचे विवरणपत्र तयार करावे. त्या आधारे क्षेत्रीय स्तरावरून माहिती मागविण्यासाठी अभ्यासगटाने महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाची क्षेत्रीय कार्यालये, विभागीय आयुक्त (नगरपालिका प्रशासन), जिल्हाधिकारी यांचे मार्फत नागरी संस्थांकडून सदर माहिती प्राप्त करावी. यासाठी माहितीचे विवरण अभ्यासगटाने संबंधितांना दिनांक २८ एप्रिल, २०१० पर्यंत पाठवावे.
- क) अभ्यासगटाद्वारे क्षेत्रीय स्तरावरची माहिती प्राप्त करण्यासाठी विभागनिहाय बैठका आयोजित करता येतील. त्याद्वारे नागरी संस्थांची आवश्यक माहिती दिनांक २१ मे, २०१० पर्यंत एकत्रित करण्यात यावी.
- ड) क्षेत्रीय स्तरावरून प्राप्त झालेल्या माहितीचे मुल्यमापन करून नागरी क्षेत्रामध्ये असलेल्या सेवा सुविधांचा सध्याचा स्तर व व्याप्ती तसेच, ही व्याप्ती वाढविण्यासाठी आवश्यक उपाययोजना आणि त्यासाठी आवश्यक निधी याचा अहवाल दिनांक २६ मे, २०१० पर्यंत शासनास उपलब्ध करून देण्यात यावा.
- ई) उपरोक्त गटाला नागरी क्षेत्रामधील माहिती उपलब्ध करून घेण्यासाठी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, विभागीय आयुक्त (सर्व), जिल्हाधिकारी (सर्व) यांनी आवश्यक ते सहकार्य करावे.

३ (अ). ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांसाठी खालीलप्रमाणे अभ्यासगट स्थापन करण्यात येत आहे :-

१. उप सचिव तथा संचालक, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	-	अध्यक्ष
२. प्रकल्प व्यवस्थापक, जलस्वराज, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग	-	सदस्य
३. मुख्य अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, सिडको भवन, बेलापूर, नवी मुंबई	-	सदस्य
४. अधीक्षक अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, विभागीय कार्यालय (सर्व)	-	सदस्य
५. अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था, मुंबई यांचे प्रतिनिधी	-	सदस्य
६. यशदा, पुणे यांचे प्रतिनिधी	-	सदस्य
७. उप संचालक, भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, कोकण विभाग, नवी मुंबई	-	सदस्य
८. राज्य समन्वयक (श्री.त्रिवेदी), भारत निर्माण कक्ष, बेलापूर, नवी मुंबई	-	सदस्य
९. अधीक्षक अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग,	-	सदस्य सचिव
बेलापूर, नवी मुंबई.		

३ (ब). या अभ्यासगटाची कार्यकक्षा आणि अहवाल सादर करण्याची कालमर्यादा खालीलप्रमाणे विहीत करण्यात येत आहे :-

अ) ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवांची सध्या असलेल्या व्याप्तीचा प्रत्येक गांव निहाय आढावा घेऊन सदर व्याप्ती वाढविण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना व त्यासाठी आवश्यक निधी याबाबतचा अहवाल तयार करावा.

ब) ग्रामीण क्षेत्रातील पाणी पुरवठा व स्वच्छता सेवा संदर्भात आवश्यक असलेल्या माहितीचे विवरणपत्र तयार करावे. त्या आधारे क्षेत्रीय स्तरावरून माहिती मागविण्यासाठी अभ्यासगटाने महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाची क्षेत्रीय कार्यालये, जिल्हापरिषदा, अधीक्षक अभियंता, (भारत निर्माण कक्ष, विभागीय आयुक्त कार्यालये) यांचे मार्फत सदर माहिती प्राप्त करावी. यासाठी माहितीचे विवरण अभ्यासगटाने संबंधितांना दि.२८ एप्रिल,२०१० पर्यंत पाठवावे.

क) अभ्यासगटाद्वारे क्षेत्रीय स्तरावरची माहिती प्राप्त करण्यासाठी विभाग निहाय बैठका आयोजित करता येतील. त्याद्वारे क्षेत्रीय स्तरावरची आवश्यक माहिती दि.२१ मे,२०१० पर्यंत एकत्रित करण्यात यावी.

ड) क्षेत्रीय स्तरावरून प्राप्त झालेल्या माहितीचे मुल्यमापन करून ग्रामीण क्षेत्रामध्ये असलेल्या सेवा सुविधांचा सध्याचा स्तर व व्याप्ती तसेच ही व्याप्ती वाढविण्यासाठी आवश्यक उपाययोजना व त्यासाठी आवश्यक निधी याचा अहवाल दि.२६ मे,२०१० पर्यंत शासनास उपलब्ध करून देण्यात यावा.

इ) उपरोक्त गटाला ग्रामीण क्षेत्रामधील माहिती उपलब्ध करून घेण्यासाठी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद, अधीक्षक अभियंता (भारत निर्माण कक्ष), सर्व विभागीय आयुक्त कार्यालये यांनी आवश्यक ते सहकार्य करावे.

४. नागरी व ग्रामीण क्षेत्रासाठीच्या अभ्यासगटांना त्यांचा अहवाल तयार करण्यासाठी या क्षेत्रातील तज्ञ किंवा तांत्रिक संस्थाना बैठकीसाठी आमंत्रित करण्याची मुभा राहिल.

५. सदर शासन निर्णय हा महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१००४२३१५५५१८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ल.गो.ढोके)

अवर सचिव महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री, पाणी पुरवठा व स्वच्छता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

४. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. प्रधान सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६. प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. विभागीय आयुक्त (सर्व) महसूली विभाग
८. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई
९. आयुक्त तथा संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, मुंबई
१०. आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
११. उप सचिव तथा संचालक, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. प्रकल्प व्यवस्थापक, जलस्वराज, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. उप सचिव (नागरी) पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सर्व) जिल्हा परिषदा
१६. संचालक, भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे
१७. उप संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय वरळी, मुंबई
१८. मुख्य अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, बेलापूर, नवी मुंबई.
१९. मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
२०. वित्तीय सल्लागार व मुख्य लेखाधिकारी, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, नवी मुंबई
२१. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
२२. विभागीय अधिकारी (मुख्यालय), महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई
२३. उप संचालक, भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, कोकण विभाग, नवी मुंबई
२२. उप मुख्य लेखाधिकारी (वित्त शाखा) महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, नवी मुंबई
२३. अधीक्षक अभियंता, संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र, मजीप्रा, नाशिक
२४. अधीक्षक अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, पाणीपुरवठा व स्वच्छता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२५. अधीक्षक अभियंता, भारत निर्माण कक्ष, विभागीय आयुक्त कार्यालये (सर्व)
२६. अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
२७. अधीक्षक अभियंता, मध्यवर्ती नियोजन, संकल्पचित्र व संनियंत्रण कक्ष, मजीप्रा, ठाणे.
२८. संचालक, अखिल भारतीय स्थानिक स्वराज्य संस्था, फोर्ट, मुंबई
२९. उप आयुक्त, नगरपालिका प्रशासन कक्ष, विभागीय आयुक्त (सर्व) महसूली विभाग
३०. कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
३१. सर्व जिल्हा प्रकल्प अधिकारी, नगरपालिका प्रशासन , जिल्हाधिकारी कार्यालये (सर्व जिल्हे)
३२. मुख्याधिकारी, सर्व नगरपालिका
३३. यशवंतराव चव्हाण विकास प्रशासन प्रबोधिनी (यशदा) राजभवन आवार, बाणेर रोड, पुणे-४११००७
३४. राज्य समन्वयक (श्री.त्रिवेदी), भारत निर्माण कक्ष, बेलापूर, नवी मुंबई
३५. सर्व सह सचिव/ उपसचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी , पा.पु.व स्व.वि., मंत्रालय, मुंबई
३६. निवडनस्ती पापु-२२